

Grundmeijer HGLM, Reenders K, Rutten GEHM. Het geneeskundig proces. Van klacht naar therapie. Maarssen: Elsevier/Bunge; 1999. 244 bladzijden. f 75,-. ISBN 90-352-2147-8.

Binnen de medische faculteiten in Nederland is het basiscurriculum sterk aan het veranderen. Steeds meer worden colleges vervangen door onderwijs in kleine groepen waarbij vooral het medische probleemoplossend onderwijs (ook wel klinisch redeneren) de nadruk krijgt. Ook zijn de eisen waaraan de basisarts moet voldoen beter omschreven in het Raamplan 1994. Door dit raamplan zijn voor de docenten aan de medische faculteiten de leerdoelstellingen nu duidelijker en kunnen vakgroepen beter overleggen hoe het onderwijs te structureren.

Uitgaande van het Raamplan en de principes van medisch probleemoplossend onderwijs hebben de auteurs het boek 'Het geneeskundig proces' geschreven.

Een groot deel van het boek is gewijd aan hoe de arts, uitgaande van de gepresenteerde klachten van de patiënt, uiteindelijk komt tot een probleemomschrijving en een diagnose. De auteurs beschrijven helder waar de valkuilen in dit proces liggen en hebben uitstekend een doelgerichte consultvoering zichtbaar gemaakt: hoort de patiënt wel bij de dokter thuis, wordt er een effectief gebruik gemaakt van diagnostiek, gaat de dokter wel in op de vraag en beleving van de patiënt?

Behandelen wordt vaak geassocieerd met 'genezen' en 'beter' worden. Echt genezen kan maar in een beperkt aantal gevallen, zo stellen de auteurs. Op heldere wijze bespreken zij het proces dat leidt tot een behandeling die werkzaam, doeltreffend (effectief in de populatie waarin de arts praktiseert) en doelmatig (kosteneffectief) is. Wanneer een behandeling onvoldoende met de patiënt wordt afgestemd, zal de effectiviteit ervan niet hoog zijn. Aan dit aspect wordt ruim aandacht besteed.

Begeleiding van een patiënt met een al of niet te genezen aandoening is in de regel een noodzaak. De auteurs werken dit onderdeel van het geneeskundig proces helder uit: hoe adequaat gebruik te maken van medische kennis en vaardigheden en zich tegelijkertijd op te stellen als medemens?

Het is voor de arts niet altijd mogelijk het gehele geneeskundige proces van de patiënt te overzien. Redenen hiervoor kunnen zijn: de arts is niet kundig op deelfacetten en niet 24 uur per dag en 7 dagen per week beschikbaar. Frequent zal een patiënt worden overgedragen, niet alleen bij verwijzing naar een specialist, maar ook tijdens weekenddiensten en afwezigheid. Samenwerking en verslaglegging zijn hierbij kernbegrippen. Hieraan worden de laatste twee hoofdstukken gewijd, waarin de continuïteit van het proces benadrukt wordt, juist wanneer meerdere hulpverleners in actie komen.

Het boek 'Het geneeskundige proces' is prachtig en helder, qua inhoud en vorm. De normaal gesproken droge opsomming van strategieën en theorieën is uitstekend verteerbaar gemaakt door een scala aan voorbeelden uit de (huisarts)praktijk, heldere tabellarische overzichten, simpele algoritmen, praktische tips en puntige samenvattingen.

De auteurs hebben de elementen van het klinisch redeneren zichtbaar gemaakt, die 'tijdloos' zijn, dat wil zeggen toepasbaar blijven bij nieuwe ontwikkelingen binnen de geneeskunde. Docenten kunnen dit boek gebruiken als kapstok om hun actuele klinische informatie aan op te hangen.

Dit boek is een aanrader voor iedereen die betrokken is bij het onderwijs in 'klinisch redeneren', wat ook zijn of haar professionele achtergrond moge zijn.

F.P.M.J. Groeneveld, Rotterdam.